

Ispilu bat bakeak egiteko

Garazi Mugarza Markina

*enskar
txanpla*

Ispilu bat bakeak egiteko

Garazi Mugarza Markina

Julene Azpeitia 28. ipuin lehiaketa

2015

2. saria

2015eko abenduan digitalizatutako ipuina.

© Garazi Mugarza Markina (ipuinarena)

© Zumaiako Udala (argitalpen honena)

Derrigortuta iruntzi ditut medikuak agindutako bi pilulak. Hamabi orduro oroitzea, hori da baldintza bakarra, eta berbera jaso nuen zure eskutik. Baldintza bakarra harreman libre hartan. Ordura arte, "deitu egingo dizut eta zigarro bana erreko dugu elkarrekin" promes egiten zenidanero, itsu-itsuan bertan behera uzten nituen hurrengo orduetako planak. Baina utzi zenion deitzeari ere. Ilea orraztu dut eta hortzak garbitu ditut komunean eserita. Orrazian gatibu azken hiru hilabeteetako ileak. Logelako ispiluaren aurrean jarri naiz jantzi beharreko arropak aukeratzeko, espero zenuen gorputz opaldua izateraino neure burua amiltzera iritsi nintzela gogoan. Otzana, koitadua. Odol tanta bi kuleroetan. Soineko beltz bat belaunak arte eta eguneroko bota lohiak. Ez naiz sekula izan espero zenuen modukoa baina bost axola dio horrek orain. Elkarrekin hondoratu genuen Titanic umetan komuneko harraskan, hitzeman genuen sekretupean mantenduko genuela harik eta lekukoren batek krimena bera edo izotzak uretan pausatuta ikusi arte. Lekukorik ez badago, ez da ezer gertatu. Hori horrela izan da beti. Baina gure begien arteko zinetan ispilua izaten da guztiaren testigu.

Hala ere, hori ez da inondik ere gure krimenik doilorrena izan. Elkarri xantaia egin eta elkar harramazkaz betetzea baino.

Presaka dabilen jendea inguruan izateagatik nabil ni ere presaka dabilenaren itxurak egiten. Bizimodu okupatu eta interesgarria dudala erakusteko ezinbestekoa da hori. Baina egia da, dena doala azkarregi, eta azkarregi diot metroan ez dagoelako trenari itxaroteko betarik, trenaren zain egotearen egungo plazer ukatuak dastatzerik. Hemen beti heltzen zara beranduegi goiz heldu nahi duzunean, eta goizegi berandu iritsi nahi duzunean. Lurpeko tren

sareak dira munduaren zain zulatuak, eta hargatik dauka Lurrak orain iraungitze data ipar poloan itsatsirik.

Nire aurreko hitzordua duen adineko gizona ezko tapoiak ateratzeko etorri da, ohartu gabe egun entzuten direnak entzutea baino hobe dela gorragoa izatea. Emakume haurdun bat atera da kontsultatik praktetako lehenengo botoiak oraindik askatuta eta ezker eskua ipurdian duela.

Nire txanda heldu denean, eskuetan ohartu gabe larregi zimurtu dudan papera erizainari entregatu bezain pronto eskatu dit biluzteko, arropa eta erlojua kendu eta kulerotan etzateko andan. Barruko arropak soinean, lotsatuta nago eta oinak hoztu zaizkit kontsultako zoru hotzean. "Bularretakoa ere bai" esan izanak bilakatu nau are lotsatiago eta miserableago. Tragikoa eta grabea izan da, ni ez bainaiz aspaldidanik zu ez zaren inoren aurrean bularretakoa erantzeko gai sentitu, ez behintzat bular bakarreko emakumea naizenetik. Lur koloreko azala duen emakumearen begi ilunetara edo barrurago begira erantzi eta malkotan etzan naiz *elektrokardiodrama* burutzeko.

Etortzen garenon ehuneko laurogeik ikusi ezin diren zauriak ere baditu sendatzeke.

Eta zuk kontrakoa pentsatzen zenuen arren, egia da, nik nire kabuz ezer gutxi egin dezaket. Emea izanagatik ez naizelako emakume sentitzen, errudun sentitzen naiz. Eta errudunago sentitzen naiz horregatik, nik ez dudalako nire kode genetikoan atzamarririk sartu, eta zaila da hemendik ezer onik ateratzea. Horregatik hasi naiz berriz erretzen. Eta aspaldi egiten genuen lez, zure ondoan erre nahi dut.

Bakarrik atera naiz taberna zaharretan horditzera, gehiegi edan eta komun zikinetan oka egin arte. Irten orduko irakurri dut komuneko atean "altxa emakumeak hautsi gure kateak". Ederra da literatura ilunetan. Eta eskua eramanez dut bularrak utzitako lautadara, eta gero alura. Hau izan da, dudarik gabe, senti nezakeen inpultsurik zentzudunena, aldatzeko aukera izan nuenean helduegia nintzelako jadanik, eta pentsatu izan dudalako beste askok bezala, sufragio unibertsala lortu genuenetik ez dugula apenas beste egitekorik izan – behin norbaitek esan zuen botoa emateak zerbaitetarako balioko balu aspaldi debekatuta legokeela–, ez dugula zereginik begiradek larrugorritan uzten gaituztenean, gorputzen bortxa-eremu instituzionalera gogoz konta ekarriak izan garela beti eta ez dugula deus ikasi, eta abar.

Baina jakin nahiko nuke zer gertatuko litzatekeen Kahlori autopsia egin izan baliote, Adela Ibbek profesionalen eskuetan abortatu izan balu, Woolfek Ouseko ibaian etsi izan ez balu edo Kadi Doumbia mutilazioaren odolak hil izan balu. Zer gertatuko litzatekeen beldurrik izan ez bagenu, beldurtiegiak bagina. Zer gertatuko litzatekeen atzera begiratu izan balute.

Badakizu gure jatorrizko habitateetik ezustean deserrotu zirenean asko haserretu nintzela zurekin, baita neure buruarekin ere. Egia da, ez zenidan ezer agindu, eta ez didazu ezer zor. Baina gaur lako egun dekadenteetan, ez da erraza izaten gezurraren tamaina aukeratzea, are gutxiago norbere buruari gezurretan aritzeko. Eta orain, akaso, ulertuko duzu. Banaiz sentitu zenuen desengainu hori ondorioztatzeko lain.

Ze, badakizu nolakoa naizen, norbaitekin haserretzen naizenean, nahiz eta neure arrazoiak izan, hasieran beti izaten naiz nazien garaiaz geroztik izandako pertsona temati eta gogorrena, beti sentitzen naiz indartsu eta boteretsu. Eta

urguilu horrek dirauen artean bene-benetan desio izaten dut bestea erreguka etortzea, aitortzea berea izan dela gertakari tragiko- istilu-sortzaile guztien erruduna, eta onartzea nik jasan behar izan ditudala albo-kalteak. Belaunikatzea, eta zinez, bihotz-bihotzetik eta begiak ia malkotan dituela bere esaldi bakoitzean *sentitzen dut, barkatu eta nire errua izan da* errepikatzea behin eta berriro, gozatu egingo nuke entzuten –nahiz eta krudela izan oso–.

Badago jendea –eta baditugu lagunak– urguilu hori denboran zehar mantentzeko gai dena, eternitatearen gelditasun eta betikotasun osoan pentsatuko duena, errua norberak izan ala ez, bestea dela barkamen eske etorri behar duen izaki gizajo eta kakatia.

Eta hori naiz ni.

Behin ausardia eta momentuko izaera setatia saldoka eztarritik, azaletik, ukabil eta hortz estutuetatik eta begietatik agortuta, ni gelditzen naiz, nire bakardade bakartian bakarrik. Eta errudun sentitzen naiz, eta erruduntasun horrek sortzen dit egonezin bat, gure txakurrak izaten duenaren antzekoa gustuko jatekoarekin hurbiltzen natzaionean. Gauza bera baina zentzu negatiboan. Hasieran derrigorrezko nahi eta ezin bat, zutik hil edo belauniko bizi delako egungo ausartenen gakoa, eta dakizunez, nik beti izan dut belauniko bizi direnekin elkartzeko joera. Baina badago zerbait nire ustetan gu bioi gehiegi eta izugarriki kostatzen zaiguna, urduri, dardarka eta eskuak izerditan hasteraino kasu: duintasun kontuak bazter uztea. Matematikako lau ezezaguneko ekuazioak baino are zailagoa da sentitzea duina dela negarra, duina dela haserrea, duina dela barkatzea eta barkatu eskatzea.

Sentimendu guztiak direla duinak, baina ekintza guztiak ez.

Eta are tristeagoa da, beti izaten dudala esperantza argi txiki bat, espero izaten dudala keinu bat bestearengandik nahiz eta egingo ez duenaren ziurtasun osoa eduki. Sarri gertatu izan zait hori zurekin. Eta zaila da horrekin bizitzea. Okerrena zera da, erruduntasunak hitz egitera behartzen nauenean jendea hazi egiten dela, hainbeste hazten dela non ikusi ere egiten ez den. Eta hor bukatzen da euren partida, 1-0. Eurek garaipenaren kopa, eta guk –irabazi arren sekula garaile sentitzen ez garenok– burumakur eta nahigabez betetako kalizarekin etxera. Orduan koitadu sentitzen naiz, ezerez, miserable, errukarri, inoren oinak musukatu gura dituen morroi dohakabe.

Batzuetan pentsatzen dut ni ez naizela *izaeren erdi-mailako klasean* adoretsu jokatzeko aski prestatu –ezin esango dugu izaera guztiak berdinak direla, eta are gutxiago, ez direla batzuk miresgarriagoak beste batzuk baino–. Baina hori ez da aldatuko niganako daukadana irauli eta berreraikitzeari ekiten ez badiot.

Afaltzeko ere beranduegi dela ohartu naiz kalearen muturreko azken tabernatik atera naizenean. Sentimenduak ebakuatu eta izozteko, lelotzeko, gelditzeko, instintiboki gidatzeko neure buruari begira egon naiz mugikorreko pantailan islatuta piztu den arte. Mezurik ez.

Metroan itzuli naiz gure usain hain familiartekora, gure sukaldera, gure ohera. Gaur ere ez dut egunkaririk erosi, utzia dut albiste onik ez dakarrela deskubritu nuenetik. Geroztik, afalondoak poesia irakurtzeko gordetzen ditut.

Bihozkada bat sentitu dut, medikuari deitu nion sentitu nuen lehen aldian, eta orain halabeharrak ekarri nau ispiluaren aurrera. Badakizu, bihotzak ez du abisatzen. Joan zinenetik hemen aurkitzen zaitut beti, hau baita elkartzeko dugun modurik fisikoena. Begi bistan jarri dizkidazu nire esku ubelak, nire

zimurrak kontrolik gabe arrakalez ugaltzen nire azalean. Ez nago utzi ninduzun leku berean, okerragoan nago, negargura dut lehorte sasoian eta egarri ere banaiz. Agian izango da nire akatsengatik ordaintzen ari naizen prezioa jasan dezakedana baino handiagoa dela iruditzen zaidalako.

Nire sententzia orrietan ez da agertzen eragindako zaurien kalte ordainik. Ez dut sekula asmatuko nire bizimodu miserable honi forma txukunago bat ematen. Ez dakit munduari harro erakusteko modukoa ote naizen eta min ematen dit jakiteak. Aterpe honek itogin gehiegi ditu.

Agian beranduegi ohartu naiz nire zigorgabetasunaz, niganako borroka bete betean lehertzen ari denean. Joan zinen, nire asmoak okerrekoak zirelakoan edo, baina zinez, eginahalak egin nituela uste nuen elkarren babesa izan genezan. Geu gara orain, ordea, gure gudu-zelai.

Aski da, ni behintzat errenditu naiz. Beha bandera zuria.

Ez da odolik nabari zure karminezko ezpainetan nire izate herabe honi apropos min egiteko, badaikit zu ere ahulegia zarela. Jende gehiegi indartu da gure ahultasunetik, iritsi da gure txanda. Bada garaia norbere buruaz oroitzeko baldintzak alde batera utzi eta gure zimurren, poz nahasien eta gordetako min sakonen kartografo bihurtzeko. Garbi daukat korapilo guzti hauek nireak bezain beste zureak ere badirela, eta ezin ukatuko duzu hori.

Pilulak irensteko ordua da. Eta erruz irensten ditut, kostata, pilula bi baino zerbait gehiago irentsi beharra dudalako.

Ez dut inoiz nahita egin, baina beti eragiten dut zauriren bat nigan. Gaztigu guztiak nire baitara eroriko direlakoan-edo ekintza onak eginagatik ere, ez naiz normalean hobeto sentitzen.

Badakit egiten ikasi orduko izaten ikasi beharra dagoela beti.

Eta badakit infernuan ere behar direla lagunak, eta abila naiz hanka bat infernuan eta beste bat zeruan jartzen, eta beti banatzen naiz bitan. Edo lautan. Nire aurkako genozidio anbiguo bat eragin arte.

Eta ez garenez inongo portura iristen, nork bere buruari galdetu behar zein harreman mota den gu bion artekoa, ez delako betiereko gisa saltzen den maitasuna soilik, elkar eta dagokigun guztia konpartitu behar dugulako biok bat egiten gaituen gorputz eta izate fisiko mugatu honetan.

Begiak blaitu zaizkigu bioi ispiluan elkarri begira. Anpulu gazi bat masailean behera. Galdetu nahi dizut ea eskubiderik izango ote dudan bigarren aukera baterako, ate hau barrutik zabal daitekeelako bakarrik. Jakin badakizu ez dizudala abandonurik aurpegiratuko. Eta horregatik aitortzen dizut hau guztia zuri, ni izan zinen horri aspaldi batean.